

Marko MARINČIČ | KAJETAN GANTAR – SEDEMDESETLETNIK

Akademik in zaslužni profesor na Oddelku za klasično filologijo Filozofske fakultete dr. Kajetan Gantar je v letošnjem oktobru praznoval sedemdesetletnico. Ker je slavjenec kot eden glavnih pobudnikov sodeloval pri ustanovitvi revije *Keria*, mu želimo tudi na tem mestu pristrčno voščiti k njegovemu prazniku. Njegov prispevek k razvoju slovenske klasične filologije, k ohranjanju klasične izobrazbe in omike na Slovenskem ter k posredovanju in popularizaciji antične književnosti in kulture pozna sleherni bralec teh vrstic. Sam je najbrž najbolj vesel tega, da so ustvarjalci in bralci prve slovenske revije, posvečene antiki, v veliki večini njegovi učenci. Naštevaje dobro znanega naj bo zato predvsem izraz hvaležnosti.

Profesor Gantar je izšel iz predvojne humanistične tradicije, ki je kulturo grško-rimske antike priznavala in gojila kot enega svojih samoumevnih temeljev. Take razmere so potencialno spodbujale tudi razcvet akademskega dela na področju klasične filologije. Povojni totalitarizem je »meščanski« ideal klasične izobrazbe skupaj z drugimi sredotežnimi kulturnimi tradicijami postopoma odrival na družbeno obrobje, in ta vsiljeni proces je nedvomno zatrl tudi del akademskega potenciala. Vendar je bil prav tu odpor največji in izguba najmanjša: obstoj enega – četudi po velikosti neznatnega – institucionalnega središča klasične filologije je nekaterim brezpogojno predanim posameznikom in njihovim maloštevilnim slušateljem omogočal, da tudi na obrobju vztrajajo v velikem slogu in odtod kolikor mogoče veliko posredujejo v svoje okolje. Eden teh posameznikov je bil profesor Gantar, in Oddelek za klasično filologijo je do danes življenjsko povezan z njegovo osebo.

V razmerah, ko se je v slovenski klasični filologiji že ohranjanje starega zdelo brezupen napor, je s svojimi prispevki o rimski in grški književnosti napravil odločilen preboj. Kot prvi Slovenec si je s preučevanjem antične književnosti pridobil ugled v neprizanesljivih očeh mednarodne strokovne javnosti. Je pogost in zelo zaželen gost pomembnih evropskih univerz. Predvsem zaradi njegove osebne skromnosti so pri nas le deloma znani številni pomembni in zelo odmevni prispevki, ki jih je objavil v mednarodnih strokovnih revijah in zbornikih: o rimski poeziji, antični filozofiji in poetiki, grški tragediji in zgodovinopisju ... Ob tem pa se ves čas inten-

zivno posveča tudi recepciji antične književnosti na Slovenskem, od srednjega veka in humanizma do najnovejšega časa.

V desetletjih duhovnega ujetništva je mogel vse to posredovati le redkim, enako predanim. Toda v osemdesetih in devetdesetih letih je slutnja podrtih zidov na oddelek začela privabljati vedno številčnejše študente. Ti so pri njem lahko dobili mnogo več, kot je od svojih učiteljev prejel sam, in nič manj, kot če bi se bili rodili na drugi strani zidu.

Številne generacije klasičnih filologov, ki danes s svojo razgledanostjo in intelektualno kulturo oblikujejo nove rodove humanističnih izobražencev, ga poznajo kot izjemnega univerzitetnega pedagoga: odprtega in nedogmatičnega, obenem pa strogega in nepopustljivega, kadar gre za metodo filološkega dela. Ima redko in dragoceno sposobnost, da zna učence nevsiljivo usmerjati pri artikuliranju njihovih lastnih zanimanj in idej. Romantično navdušenje za antiko in površna literarna zanimanja, ki smo jih prinašali k univerzitetnemu študiju, je znal v nekaj letih neopazno usmeriti k osrednjim problemom antične književnosti, in kar se nam je še do nedavnega zdelo suhoparna akademska snov, je mnogim postalo eksistenčna potreba. Ko nas je uvajal v skrupulozno filološko analizo in nas opozarjal na zgodovinski kontekst literarnih stvaritev, pa ni nikdar pozabljal na prvi in zadnji smisel tovrstnega početja: filološka analiza ni *arcana scientia*, ki antično literaturo zapira v ozek krog izbranih, temveč objektivna nuja, ki nam pomaga dela antičnega duha razumeti v njihovi univerzalni sporočilnosti in estetski vrednosti ter jih kot taka posredovati sodobnosti.

V tem nam daje najboljši zgled s svojim lastnim delom na področju prevajanja in popularizacije antične književnosti. Njegovi prevodi grških tragedij, rimskih komediografov, grške in rimske lirike, Hezioda in Homerja, Aristotela, Prokopija in svetopisemskih knjig so umetniške stvaritve, ki jih poleg vsebinske in stilistične zvestobe odlikujejo nezmotljiv literarni posluš, svež in moderen jezik ter slogovna *urbanitas*. Tudi v tem slednjem je med prevajalci iz klasičnih jezikov, upamo si trditi, prvi in najboljši. Njegovi prevodi nas vedno znova prepričujejo, da antika ni samo skrivna korenina, temveč živa esenca evropske in slovenske kulture.

Mnoge kolege, prijatelje in števile generacije učencev s profesorjem Gantarjem vežejo tesne osebne in duhovne vezi. Vsi mu želimo mu še veliko zdravih, srečnih in ustvarjalnih let!

Marko Marinčič